

Erk. den. 10. 1883.

572.

Pälymi.

a gr. Nö' d' d' d' - 200 kany p' d' d' d' n. 1883-n.

N. 78 - d' d'.

XVIII. S.

"
"Cs. idők, és történetek!
"Cs. keblem emlékei.
"a szerző."

1.
Bartina
Elszülő költemény.

Ar a hegy ott Ingvárd fölött
Három kereszttel
Mely messziről találkozik
A vándor sremivel,
Honnan s mikor rovó nevét
A tisztos Bartina?
"Illi", hogy tudja egyaránt
Haxam minden fia.

I ha pár perczet szentelni késsz
 Szómmak figyelmétek,
 Elmondom, az ő hagyomány
 Mit tart, figyeltetek:

I

Első" Bela, kit szive vart
 Minden szép, jó felé,
 Irigárdot szép környékét
 Nagyon meg kedvelé.
 I hit-burgó lévén a király,
 Vallásos érzete
 Itt a Benczések részire
 — Az Isten diasósigire —
 Monostort emele.
 Ott állt a monostor a hol
 A megye háza most;

Apáturául tisztelvé
 A hűséges Vilmost.*
 Iminthogy ez is meg a hely is
 Neki kedves vala,
 Látogatóban a király
 Itt meg-megfordula.
 Történt azért-többször körött
 Hogy midőn az Apát,
 I vele a sok barát
 A délelvi vöge felé
 Békára rá köszönteni
 Charitás poharát:
 Király a hegy vörös borát

* Hűsége történeti tény a Béla-ház iránt.

Egy csöppig ki ivá
 Sznyomban rá Vilmos Urat
 Elénken fölkiá:
 Sverre meg, ha ismeri
 Azt az áldott helyet,
 Melynek szőlő-bogyóiból
 É nedv kiszeggett.
 Csak az ablakhoz vezeté
 Békát Vilmos apát,
 Onnan mutatta a hegyet
 Mely termette borát.
 Stellenest mered a hegy
 A melyre mutatott,

I Bilára már alakja is
 Oly vonzólag hatott:
 Hogy rögtön elhatároá
 Emenni föl oda
 Hol Szegvárdnak temették a
 "Szellemkeltő" bora.

II

"Osz járta már a kerteket
 Szőlő'ies idénye,
 Mésiké' a nap kerét,
 Nem igetett a fényc;
 Vínálkorott a lenge lég
 I gyümölcsök illat-árja,
 Deüle tölük a kedély
 Selkünk e jó barátja.

Ekhoi vonult Boncrésivel
 Béla a helyszínere,
 I kiváncsi éreményivel.

Lépett a hegy tövébe.
 Mi várta réá, mit iszlele
 Ott a hegy oldalába? ?
 Befűzi Múrsám éneke
 "Következő" sorába:

Mint egy sereg kaszovuzott
 "Kökényszomú" leányka
 Oly bájosán sorakozott
 Előtte a kádárka.
 Hóld levele dúrs fürtéit
 Körös-körül överte,
 Bogár-fekete szeméit
 Erüst romanex federte.

Megérve volt s kipattogott
 Ytt-ott kerek bogyoja,
 Trinszejje rajt úgy villogott
 Mint a rubint golyója!
 Bűvölve s ihletve hatott
 Emnyi baj a királyra, --
 Másra nem is gondolhatott,
 Ugy lehöte varássa.
 Felcave lett Apát! borát!...
 Csak egy figyelme tárgyja,
 Mely termi a hegy jó borát,
 A szép, nemes kádárka.
 Csorága híje ötle itt

Hegy völgyivel eszébe,
 Oda plántálni vesszét
 A szűz talaj ölébe!
 Nem monda, de arximain
 Vált írva büszke terve,
 Rajta s a párták sorain
 Néma kéjjel merengve.---

III

Társas kör a mély halgatast
 Nem kedveli, neherli,
 Itt is a xord elvárkorást
 Felátol unni kerdi;
 Húrria kelöle már a szót
 A sok kívánsáti Benere:
 Hogy vigye mit gondolkotott,
 Szóval is kijelentse.
 „Hagyjátok öt ihlett magát
 Szép tervein merengni,
 Hagyjátok így a jó kívánsájt

A hon javát mivelni.
 Az illetettség srent türe
 Ugy is csak pillanatnyi,
 Kit avval áld meg Istene
 Bűn abban art ravarni."

Igy feddi őket az Apát
 Sint: kajtsanak a szóra! --
 Mint fiakat a jó apák
 Intette úgy a jóra.

IV

Mint a ki elrendoredett
 S föleszmél,
 Dolgát tovább folytatja, de
 Nem beszél,
 Ugy Béla is eszméinek
 Osszegén
 Hesse szótalan siet
 Fölfelé;
 Sa mint siet s fölér a hegy
 Tetőre,
 Csütönözverün pihen meg ott
 Előre.

Es' mintha már leend komoly
 Szózatja,
 Tekintetét környezetén
 Járattatja,
 Epp' mintha csak azt mondaná,
 Barátok!
 Eszleletim is tevémet
 Halljátok!
 Pedig bizony még nem jutott
 Eszébe,
 Hogy beavatna valakit
 Szívbe;

Hanem mivel ismerve
 Eleve:
 Mit követel manostára
 Serege,
 Pajzán kedélyel föltörve
 Magába
 Trefát mivel Bennecsivel
 Javába,
 Nagy figyelem száll ekkora
 Királyra,
 Minden szem, fül, oda tapad
 Ajkára;

I folyón a sörbár róla mint
A Duna:

Tröxüle csak egy is kinem
Suhanna.

„Nomost, no most“ sugva söröl
Pál barát,

„Hallani fogjuk a király
Tréj söravát!“

„Kiáltok is neki egy oly
Vivátot,

Minőt neki még senki sem
Kiáltott“

„Batkát sem ér a nagy vivát
Bor nélkül“

Oda veti Jók társ-atyja
Hütésül;

„E mandatot ha sugva is
Ejtette,

Trél a király füleihez
Elvitte!“

Jó víz vala ez a király
Halmára,

Jó is kész anyag a tervezett
Tréfára,

Fegyver, melyet ember-ölő"
 Harcra-kész
 Elleninek nyújt maga az
 Ellen-kéz. -
 Nem is veté meg Béla az
 Anyagot,
 Belőle két rövid szavat
 Akkotott.
 Fegyver lön a két szó neki
 Szakán,
 Szívet velöt megrengető
 Egyaránt.

I hitelné rá ki ki, hogy az
 A villám,
 Midőn közehez dörög, hogy
 „Bort innám”¹⁶⁶
 Ez mindene a várua várt
 Beszédnek,
 Villám sapas va király
 Körinek,
 Melytül feje szédül, rogyik
 Az ina,
 Mert nála bor nincs, s a király
Bort inna!

Toká, talán sokább dübörge még
 Füleiben a kúta hang,
 Mint jó anyám halálakor sivott
 Enyimben a lélek-harang!
 A nagy vivát is ott szorult türes
 Tokában iljenesinek,
 De hát kinek lehetne kárvé ily
 Tudarcz után, ugyan kinek?!

V

Visszatért a király, élén a körének,
 Disserte nagy beszéd Vilmos szölgények.
 Mondta, hogy az neki határozott leve:
 Vámuljon e szölgő fajta ország-szeite.
 Premügyet vett Vilmos a király szavára
 A tüstént sort kerített sajátos céljára:
 Hogy a mai napnak örök emlékére,
 Koverhesse hegyét Bortinna hegyjére.
 „Megengedem, szólott a király hegyesen;

De az engedély szél csak föltételesén
 legyen a hegytető Krisztus Golgothája,
 Siortessé tegye azt annak keresztfája;
 Emelendi ez majd monostorom fényét,
 Még inkább szent hitünk fényes dícsőségét
 Megnyílt erek után az örömmek gátja,
 Vitért Bencaisiből Palatya rivátja,
 Örömmel folyt rája a hadaiká leve,
 A hegy keresztelést e bor fejezte be!

Azóta sok szárad, és sok vihar kövött,
 Szállt a sommiségbe idős Haxánk fölött;
 Sok dolog változott azóta: Bortinna
 A szárazság után lett végre Bartina*
 De Belának viselt dolga, s a hagyomány,
 Fömmaradt a magyar néppel ennek szája;
 S a hámszor föllekint és Bartinájára:
 "Aldást mond annyiszor Első Belájára!"

* Ugy, mint Boranya, lett idővel Baranya.

Az a hegy ott Szegvárd fölött
Harom keresztivel,
Mely messzeiöl találkozik
A vándor szemivel,
Homan, s mikor vevé nevét
A kisates Bartina?
Tudhatja most már egyaránt
Harom minden fia.